

AGROBANK ATB ANDIJON VILOYAT FILIALIDA ISHLAB CHIQUARISHNI DIVERSIFIKATSIYA QILISH ORQALI ISHLAB CHIQUARISH RISKINI KAMAYTIRISHNING NAZARIY ASOSLARI

Xasanov Abdulaziz

Andijon davlat texnika instituti Iqtisodiyot yo'nalishi 4-kurs talabasi

Ishlab chiqarish risklari har qanday iqtisodiy faoliyatda muhim o'rin tutadi. Ular ishlab chiqarish jarayonida yuzaga kelishi mumkin bo'lgan turli xil noxush holatlar, masalan, xom ashyo narxining o'zgarishi, texnologik nosozliklar, tabiiy ofatlar yoki bozor talabining o'zgarishi kabi omillar bilan bog'liq. Ushbu risklar ishlab chiqaruvchilarning moliyaviy barqarorligiga, foyda olish qobiliyatiga va umumiy iqtisodiy faoliyatga salbiy ta'sir ko'rsatishi mumkin. Ishlab chiqarish risklarini boshqarish va kamaytirish uchun diversifikatsiya strategiyalari muhim ahamiyatga ega. Diversifikatsiya – bu ishlab chiqarish jarayonida turli xil mahsulotlar yoki xizmatlarni taklif qilish orqali risklarni kamaytirish va barqarorlikni ta'minlash jarayonidir. Diversifikatsiya orqali tashkilotlar o'z faoliyatini kengaytirishi, yangi bozor segmentlariga kirishi va turli xil mijozlar ehtiyojlarini qondirishi mumkin. Bu esa, o'z navbatida, ishlab chiqarish jarayonida yuzaga keladigan risklarni kamaytiradi.

Diversifikatsiyaning birinchi turi – horizontal diversifikatsiya. Bu turda tashkilot o'zining mavjud mahsulotlarini yangi bozor segmentlariga taklif etadi yoki yangi mahsulotlar ishlab chiqaradi. Masalan, bir qishloq xo'jaligi korxonasi meva yetishtirish bilan shug'ullanayotgan bo'lsa, u yangi sabzavotlar yoki boshqa qishloq xo'jaligi mahsulotlarini ishlab chiqarishni boshlashi mumkin. Bu holatda, korxona o'zining ishlab chiqarish jarayonini kengaytiradi va bozor talabidagi o'zgarishlarga moslashuvchanlikni oshiradi.

Vertikal diversifikatsiya esa ishlab chiqarish jarayonining turli bosqichlarida faoliyat yuritishni anglatadi. Bu, masalan, xom ashyoni yetkazib beruvchilar bilan hamkorlikni kuchaytirish yoki tayyor mahsulotlarni sotishda yangi kanallarni

ochishni o'z ichiga oladi. Vertikal diversifikatsiya orqali tashkilotlar o'z xarajatlarini kamaytirishi, yetkazib berish zanjirini optimallashtirishi va bozordagi raqobatbardoshligini oshirishi mumkin.

Diversifikatsiya strategiyalarining yana bir muhim jihati – bu risklarni tarqatishdir. Agar bir korxona faqat bitta mahsulot yoki xizmatga bog'liq bo'lsa, uning muvaffaqiyati ko'p jihatdan ushbu mahsulotning bozor talabiga bog'liq bo'ladi [1]. Biroq, diversifikatsiya orqali bir necha mahsulot yoki xizmatlarni taklif etish orqali korxona o'z risklarini tarqatishi mumkin. Agar bir mahsulot bozor talabidan mahrum bo'lsa, boshqa mahsulotlardan keladigan daromad korxonaning moliyaviy holatini saqlab qolishga yordam beradi. Shuningdek, diversifikatsiya iqtisodiy o'sishni rag'batlantirishda ham muhim rol o'ynaydi. O'z faoliyatini diversifikatsiya qilgan korxonalar yangi ish o'rinlari yaratishi, innovatsion texnologiyalarni joriy etishi va iqtisodiyotning umumiy rivojlanishiga hissa qo'shishi mumkin. Bu esa, o'z navbatida, jamiyatda iqtisodiy barqarorlikni ta'minlaydi va aholi farovonligini oshiradi.

Andijon viloyati O'zbekistonning agrar iqtisodiyotiga muhim hissa qo'shadigan hududlardan biridir. Bu yerda qishloq xo'jaligi, ayniqsa paxta, meva-sabzavot yetishtirish va chorvachilik, asosiy iqtisodiy faoliyatni tashkil etadi. Biroq, qishloq xo'jaligi sektori turli risklarga, masalan, tabiiy ofatlar, bozor narxlarining o'zgarishi va texnologik nosozliklar kabi omillarga duch keladi. Agrobankning faoliyati esa ushbu risklarni kamaytirish va iqtisodiy barqarorlikni ta'minlashda muhim rol o'ynaydi [2].

Agrobank qishloq xo'jaligi sohasida kreditlar, moliyaviy xizmatlar va maslahatlar orqali fermerlarga yordam beradi. Biroq, bankning diversifikatsiya strategiyalarini amalga oshirishi orqali risklarni yanada samarali boshqarishi mumkin. Diversifikatsiya orqali Agrobank o'z faoliyatini kengaytirib, qishloq xo'jaligidan tashqari sanoat sektorlariga ham investitsiyalar kiritishi mumkin. Bu esa bankning moliyaviy barqarorligini oshirishga yordam beradi.

Agrobank qishloq xo'jaligi sohasidagi risklarni kamaytirish uchun fermerlarga turli xil mahsulotlar va xizmatlar taklif etishi mumkin. Masalan, bank

qishloq xo'jaligi texnikalarini xarid qilish uchun maxsus kredit dasturlarini ishlab chiqishi mumkin. Shuningdek, fermerlarga sug'urta xizmatlarini taklif etish orqali tabiiy ofatlardan kelib chiqadigan zararlarni kamaytirishga yordam berishi mumkin. Bu diversifikatsiya strategiyasi fermerlarning moliyaviy xavfini kamaytiradi va ularning ishlab chiqarish jarayonida ishonch hosil qiladi. Agrobank sanoat sektoriga investitsiyalar kiritish orqali o'z faoliyatini diversifikatsiya qilishi mumkin [3]. Andijon viloyatida qishloq xo'jaligi mahsulotlarini qayta ishlash sanoati rivojlanmoqda. Agrobank bu sohada ishlab chiqaruvchi korxonalar bilan hamkorlik qilib, ularning rivojlanishini moliyalashtirishi mumkin. Misol uchun, meva-sabzavotlarni qayta ishlash zavodlariga kreditlar berish orqali bank qishloq xo'jaligi mahsulotlarini sanoatga aylantirishga yordam beradi. Bu esa qishloq xo'jaligi va sanoat o'rtasidagi bog'liqlikni kuchaytiradi va iqtisodiy barqarorlikni ta'minlaydi.

Agrobankning diversifikatsiya strategiyasi mintaqaning iqtisodiy rivojlanishini rag'batlantirishi mumkin. Fermerlar va sanoat korxonalari o'rtasida hamkorlikni kuchaytirish orqali bank yangi ish o'rinlari yaratishi va aholi farovonligini oshirishi mumkin. Masalan, qishloq xo'jaligi mahsulotlarini qayta ishlash va sotishda yangi ish o'rinlari ochilishi natijasida mintaqaning iqtisodiy rivojlanishi tezlashadi. Agrobank innovatsion texnologiyalarni joriy etish orqali diversifikatsiya jarayonini yanada samarali amalga oshirishi mumkin. Masalan, bank raqamli moliyaviy xizmatlarni taklif etib, fermerlarning moliyaviy operatsiyalarini soddalashtirishi va ularning vaqtini tejashi mumkin. Shuningdek, zamonaviy agrar texnologiyalarni joriy etish orqali qishloq xo'jaligida ishlab chiqarishni oshirishga yordam berishi mumkin.

Xulosa qilib aytganda, Andijon viloyatidagi Agrobank faoliyati diversifikatsiya strategiyalarini amalga oshirish orqali qishloq xo'jaligi va sanoat sektorlaridagi risklarni kamaytirishga katta imkoniyatlarga ega. Bank fermerlarga innovatsion xizmatlar taklif etish, sanoatga investitsiyalar kiritish va iqtisodiy rivojlanishni rag'batlantirish orqali mintaqaning barqarorligini ta'minlashda muhim rol o'ynaydi. Shunday qilib, Agrobankning diversifikatsiya jarayoni

nafaqat uning moliyaviy barqarorligini oshirishga, balki Andijon viloyatining umumiy iqtisodiy rivojlanishiga ham hissa qo'shadi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Bazarovna, Kurbanova Umida. "O'ZBEKISTON IQTISODIYOTINI TARKIBIY O'ZGARISH, DIVERSIFIKATLASH VA MODERNIZATSIYALASH ASOSIDA MUTANOSIBLI RIVOJLANTIRISH." *Global Science Review* 2.1 (2025): 112-116.
2. Solijonovich, Rustam Tohirov. "TADBIRKORLIK SUB'EKTLARINI RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR ORQALI RIVOJLANTIRISH." *QO'QON UNIVERSITETI XABARNOMASI* (2023): 366-370.
3. Kamilevna, Xakimdjanova Dildora. "ANALYSIS OF THE STATUS OF SERVICES PROVIDED BY ORGANIZATIONS." *Journal of Modern Educational Achievements* 7.7 (2023): 202-210.